

РАНА КА

Пуковник доцент др Небојша Ђенић, ангажован као главни хирург српске војне болнице „Srbscop 2” у мировној мисији Уједињених нација MINUSCA у Бангију, главном граду Централноафричке Републике, после две и по деценије успешне каријере, три мировне мисије и мноштва професионалних искушења, присећајући се својих почетака у Баковици, као највећи будући изазов види едукацију и помоћ младим колегама како не би стрепели могу ли успешно да збрину сваког повређеног, већ како би били оспособљени да успешно савладају све професионалне изазове радећи у условима ограничених ресурса

Ратни хирург не постајете својом жељом већ сте предодређени Божјом вољом. Тако објашњавам и разумем свој животни и професионални пут. Дете сам из официрске породице и моји су преци увек часно бранили свој народ и отаџбину. Као студент медицине нисам много размишљао о рату и жртвама ратних сукоба, али каријеру лекара обележио ми је трагични распад Југославије и од тада су ми рат и ратна патња саставни део живота и професионалног ангажовања – каже доцент Медицинског факултета Универзитета у Нишу,

специјалиста опште хирургије и суб-специјалиста из трауматологије пуковник др Небојша Ђенић, који је хируршку каријеру започео у нишкој Војној болници, установи која је, како истиче, по значају за Србију, одавно прерасла регионални контекст југа наше земље и представља озбиљну институцију војне медицине и ратне хирургије.

Већи део специјализације завршио је на Војномедицинској академији у Београду, која, уз домаћа, баштини и бројна интернационална достигнућа из ратне медицине, где је имао прилику да проучава научне и експе-

рименталне радове које је та врхунска војна установа годинама успешно изводила и чији су научни закључци и даље веома актуелни.

Комплексност ратне ране

– Током специјализације из опште хирургије, да бисте стекли услове за излазак на завршни испит, чекала су вас четири колоквијума посвећена ратној рани. Осим учења из уџбеника ратне хирургије, подразумевало се проучавање великог броја објављених стручних и научних радова и доктората. На мене је свака-

О ЦЕНТАР СВЕТА

Пуковник др Небојша Ћенић

ко највећи утисак оставила докторска дисертација професора Тодорића, у којој се бавио балистичким ефектима различитих врста аутоматских пушака. Те пушке су и данас у употреби, а њихови пројектили одликују се великим почетним убрзањем и остављају специфичне повреде с експлозивним ефектом приликом проласка кроз погођена ткива. Тек тада сам разумео колико је комплексна наука која проу-

MASCAL KAO NAJVEĆI IZAZOV

– Највећи изазов с којим се хирург у ратној зони може сусрести је „mascal“, ситуација масовног повређивања, када је највеће искушење за хируршки тим утврђивање приоритета, прављење распореда, јер имате десетак рањеника у истом тренутку. Такве ситуације су потпуно неуобичајене за мисију УН, али имао сам то на истом месту и пре пет година.

чава ратну рану – каже др Ћенић и објашњава да „стрелна рана“ захтева од хирурга да разуме балистичке карактеристике при кретању пројектила кроз ткиво и ефекте које оставља трансфером кинетичке енергије, и да то чини основу научне области терминалне балистике.

Диплома општег хирурга није му уручена на свечаности коју традиционално једном годишње организује ВМА, јер је већ био на извршењу задатка у истуреној хируршкој болници на Космету, где је „оверавао“ знање стечено током студија.

– Сећам се да сам вече пре одласка на терен изнова читао литературу из ратне хирургије, а на питање супруге зашто то чиним, рекао сам да сам забринут хоћу ли умети успешно да збринем сваку ратну повреду на коју наиђем. Вероватно сам управо тад први пут схватио да ће ратна рана бити мој вечити изазов, а све што знам као хирург бити непрекидно на искушењима. Тако је и било, јер је сваки сукоб у нашој земљи подразумевао и слање хируршких тимова што

ближе месту сукоба, како би унутар тзв. „златног сата“ од повређивања, могли пружити ефикасну помоћ рањеницима из тријажне категорије „примарног приоритета“.

Пуковник Ћенић истиче да није довољно само учествовати у збрињавању рањеника, „јер вас то води у заблуду како знате све што је битно за разумевање ратне ране“, већ је неопходно непрестано усавршавање, због чега је одлазио у најбоље европске центре, који изучавају и едукују хирурге у третману ратне ране.

Чад, Уганда, Сомалија...

– Током усавршавања у Норвешкој први пут сам се сусрео с теоријским и практичним знањем из тзв. „Damage control surgery“, а касније сам новостечено знање обнављао са америчким војним хирурзима на међународним санитетским вежбама у оквиру Програма „Партнерство за мир“. Завршио сам и курсеве за више војне санитетске официре у центру Оберамергау у Немачкој, где смо, између осталог, упознати са стандардном болничком опремом и процедурама које се примењују у болницама нивоа 2 – каже др Ћенић, који је био учесник процедуре за добијање међународног сертификата за српску војну болницу нивоа 2, након које смо, почев од 2008. године, могли

бити ангажовани у мировним мисијама ван земље, што представља другу мисију Војске Србије.

Непрекидна едукација и прилагођавање прописима УН омогућили су Војсци Србије 2010. године да упути први самостални медицински контингент у мировну мисију „MINURCAT“ у Чаду и Централноафричкој Републици. Тај контингент није био самоодржив, јер није укључивао логистичку подршку.

– У тој мировној мисији, поред дужности команданта болнице и СНП, обављао сам и задатке општег хирурга. Први пут смо се суочили са решавањем масовно повређених припадника УН од рана нанетих ватреним оружјем. На завршној конференцији мисије специјални изасланик генералног секретара Уједињених нација посебно је захвалио на успешно обављеним задацима српској војној болници – каже наш ратни хирург, који је, после тог искуства, 2012. и 2013. године обављао дужност начелника санитета у тренинг мисији Европске уније у Уганди и Сомалији (EUTM – Somalia), док је у Могадишу учествовао у формирању болнице Уније нивоа 2.

СЈАЈНА ШКОЛА ВМА

– Специфичност мисије у Централноафричкој Републици је што је Банги епицентар сукоба и све што се деси на улици, осети се у српској војној болници. Много је повреда нанетих ватреним оружјем и експлозивним направама, што је велики изазов у односу на претходне мисије. Тим који предводим, те младе људе нисам познавао, али одлично смо се уклопили. Три лекара и четири медицинска техничара, као и ја, прошли су исту сјајну школу ВМА, а исти принципи важе и у Нишу и у Новом Саду, па нам није требало много да се уиграмо, а ми, нешто старији, нажалост, имамо велико ратно искуство током претходне две деценије. Управо је најзначајније то што се моје искуство преплиће с амбицијама младих колега, који су пуни знања, али и жеље да нешто ново науче, а овде за то имају прилику.

У МИСИЈИ СА СУПРУГОМ

– Супруга Весна и ја заједно смо у Војсци четврт века, наша каријера је пре толико времена започела заједничким радом у једној гарнизонској амбуланти, након чега смо прошли и специјализацију на ВМА, а радимо заједно и у нишкој Војној болници, где је она специјалиста за инфективне и тропске болести. До заједничког ангажмана у мисији MINUSCA дошло је спонтано, више пута сам је, током претходних мисија, консултовао у вези са инфектолошким случајевима телефоном или „скајпом“, а сада је то овде много лакше. Често смо у прилици да одстрањујемо разне паразите из коже, а имали смо и случајеве тифуса са перфорацијама, што није типично „хируршка ствар“, јер је реч о заразном обољењу које је довело до перфорације, па је сарадња инфектолога и хирурга, у том смислу, неопходна.

Пуковник др Небојша Ђенић, који је, још нешто мање од месец дана, ангажован као главни хирург српске војне болнице „Srbcop 2“ у мировној мисији УН MINUSCA у Бангију, каже да то ангажовање за њега има посебан значај, јер је у прилици да новој генерацији младих хирурга и анестезиолога помогне да теоретско знање, стечено о ратној хирургији и тријажи рањеника, практично примене.

– Надам се да ћемо оспособити нову генерацију војних доктора који ће се правилно односити према задацима и изазовима у ратној зони. Циљ јесте да науче како да успешно савладају све професионалне изазове, радећи у условима ограничених ресурса.

Због боравка у мисији у Централноафричкој Републици пуковнику Ђенићу се, уз поновљени рад у условима масовног повређивања с великим бројем ратних рана, пона-

вља да није у прилици да присуствује манифестацијама које потврђују његов формални професионални напредак.

– Био сам спречен да будем на сопственој промоцији у доктора медицинских наука. Прошле године сам, пред мешовитом комисијом професора с ВМА и академика и професора с Медицинског факултета Универзитета у Нишу, одбранио докторску тезу „Затварање стрелне ране применом фибринског лепка са антибиотиком“, а 2014. положио сам и ужеспецијалистички испит из научне области трауматологије и одбранио рад – „Хируршка обрада стрелних рана дужих од 100 мм изазваних аутоматском пушком“, а на катедри за Хирургију Медицинског факултета Универзитета у Нишу изабран сам у наставно звање доцента. Али, није битно, потребнији сам овде. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ